

**Votaziun dal pievel dals
7 da mars 2010
Explicaziuns dal cussegl federal**

- 1 Artitgel costituziunal
concernent la perscrutaziun
vi da l'uman**
- 2 Iniziativa
per in advocat dals animals**
- 3 Prevenziun professiunala:
adattaziun da la tariffa
da conversiun minimala**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Davart quai vegni votà

Conclus federal davart in artitgel costituziunal concernent la perscrutaziun vi da l'uman

**Emprim
project**

Il nov artitgel costituziunal stgaffescha la basa per che la confederaziun possia reglar en moda unitara la perscrutaziun vi da l'uman. Per che l'artitgel costituziunal entria en vigur, sto el vegnir approvà da la maioritad dal pievel e dals chantuns.

Infurmaziuns davart quest project	paginas	4–11
Text da votaziun	pagina	8

Iniziativa per in advocat dals animals

**Segund
project**

L'iniziativa dal pievel «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (iniziativa per in advocat dals animals)» vul obligar ils chantuns da nominar in'advocata u in advocat dals animals. En proceduras penalas defendess quella u quel ils interess dals animals maltractads. Il cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa.

Infurmaziuns davart quest project	paginas	12–19
Text da votaziun	pagina	16

Prevenziun professiunala: adattaziun da la tariffa da conversiun minimala

**Terz
project**

La tariffa da conversiun minimala serva a calcular las rentas da las cassas da pensiun. Il project prevesa d'adattar questa tariffa per rentas novas, fin ch'ella ha cuntanschì l'onn 2016 6,4 pertschient. Uschia duai la 2. pitga restar finanzialmain stabila. Cunter questa lescha èsi vegnì fatg in referendum.

Infurmaziuns davart quest project	paginas	20–29
Text da votaziun	paginas	25–26

Artitgel costituziunal concernent la perscrutaziun vi da l'uman

La dumonda da votaziun sa cloma:

Vulais Vus acceptar il conclus federal dals 25 da settember 2009 davart in **artitgel costituziunal concernent la perscrutaziun vi da l'uman?**

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar l'artitgel constituziunal concernent la perscrutaziun vi da l'uman.

Il cussegl naziunal ha approvà il project da votaziun cun 114 cunter 61 vuschs e cun 18 abstenziuns, il cussegl dals chantuns unanimamain e senza abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

La perscrutaziun tutga tar il mintgadi en las scolas autas svizras, en ils ospitals ed en l'industria. En la medischina per exempel vegnan tschertgadas permanentamain enconuschientschas novas per pudair diagnostigar, tractar u impedir meglier mal-sognas. Perquai èsi necessari da pudair perscrutar er vi da l'uman. In medicament nov per exempel na dastgass betg vegnir mess sin il martgà, sch'el na fiss betg vegnì examinà cun success vi da l'uman.

Impurtanza
centrala da la
perscrutaziun

La situaziun giuridica per la perscrutaziun vi da l'uman na cuntenta actualmain betg en Svizra. Sin plaun federal vegnan reglads mo secturs parzials da questa perscrutaziun. Ils chantuns n'han u naginas prescripziuns u – sch'els han prescripziuns – sa differenzieschan quellas essenzialmain. Ma perquai che la perscrutaziun vi da l'uman è colliada cun dumondas eticas sensiblas, basegna ella ina regulaziun che fixescha il rom da questa perscrutaziun en moda unitara per tut la Svizra. Pervia da quai basegni in nov artigel costituziunal.

Ina regulaziun
unitara è
necessaria

En il parlament èsi stà incontestà ch'ina basa costituziunala saja necessaria. Contestada percenter è stada la dumonda, sch'ì duai vegnir dà in rom a la perscrutaziun vi da l'uman a maun da princips gia sin il stgalim da la costituziun. La maioritad dal parlament è stada da quest avis. Ella è stada da l'opiniun che l'artigel costituziunal qua avant maun saja ina via raschunaivla ed equilibrada che protegia l'uman cunter abus, senza restrenscher la perscrutaziun memia fitg.

Via raschunaivla
ed equilibrada

Il cussegl federal ed il parlament èn persvas che la perscrutaziun vi da l'uman è indispensabla. Els la vulan dar in rom cler e liant sin il stgalim da la costituziun.

Puntg da vista
dal cussegl federal
e dal parlament

Tar questa votaziun dal pievel sa tracti exclusivamain da l'artigel costituziunal (→ pagina 8). I na sa tracta betg da la lescha davart la perscrutaziun vi da l'uman. Il sboz da tala ha il cussegl federal suttamess ils 21 d'october 2009 a la debatta dal parlament.

Il project da votaziun en detagl

L'artitgel costituziunal cuntegna quatter princips che furman il rom per la legislaziun da pli tard. La finamira da quests princips è quella da garantir la protecziun dals umans che sa mettan a disposiziun per in project da perscrutaziun en biologia ed en medischina.

L'emprim princip fixescha ch'in uman dastga vegnir integrà en in project da perscrutaziun mo, sch'el è vegnì infurmà davart tut ils aspects relevants e sch'el ha dà ses consentiment. Sche quest uman n'è betg en cas da prender ina decisiun d'ina tala pertada, saja quai pervia da sia vegliadetgna u pervia d'ina malsogna, vegn questa incumbensa surdada a la represchen-tanza legala (p.ex. als geniturs en cas d'in uffant pitschen). L'artitgel costituziunal permetta il cas ch'i na sto excepziunal-main betg esser avant maun in consentiment (p.ex. en ina situaziun d'urgenza). Questas excepziuns ston dentant vegnir fixadas cleramain en ina lescha. Ina refusa è però en mintga cas lianta: nagin na dastga vegnir sfurzà da sa participar ad in project da perscrutaziun.

In consentiment
è necessari,
la perscrutaziun
sfurzada
è scumandada

Umans che na pon betg consentir sezs ad in project da perscrutaziun (p.ex. uffants pitschens, umans cun grevs impediments spiertals u umans dements) èn spezialmain vulnerabels e ston pervia da quai vegnir protegids spezialmain. Tenor in ulteriur princip dastgan els vegnir integrads en la perscrutaziun mo, sche las enconuschientschas na pon betg vegnir cuntanschidas cun umans creschids ch'èn abels da dar lur consentiment. Malsognas d'uffants per exempel pon vegnir perscrutadas per gronda part mo vi d'uffants. Ultra da quai ston l'uman participant u alura umans che han la medema malsogna pudair profitar dal resultat da la perscrutaziun.

Protecziun da
persunas ch'èn
spezialmain
vulnerablas

Dus ulteriurs princips fixeschan ch'ils ristgs e las grevezas per l'uman participant na dastgan betg star en ina disproporziun cun il niz che resulta da la perscrutaziun e che mintga project da perscrutaziun sto vegnir controllà d'in post independent (p.ex. d'ina cumissiun d'etica). Questa controlla sto confermar che la protecziun da l'uman participant è garantida.

Controllar la perscrutaziun

L'artitgel costituziunal oblighescha ultra da quai il cussegl federal en general da relaschar prescripziuns per la perscrutaziun vi da l'uman, uschenavant che quai è necessari per proteger la dignitad e la personalitad. Quai vala independentamain dal fatg, sche l'uman è integrà en in project da perscrutaziun en biologia, en medischina u en in auter sectur. Questa protecziun vala tant per umans vivs sco er per umans morts, per material biologic, per datas da persunas, per embryos e per fetus. L'artitgel costituziunal fixescha dentant er che la perscrutaziun na dastgia betg vegnir restrenschiada nunnecessariamain e che sia impurtanza centrala per la sanadad e per la societad stoppia vegnir resguardada.

Protecziun da la dignitad e da la personalitad da l'uman

Text da votaziun

Conclus federal pertutgant in artitgel costituziunal davart la perscrutaziun vi da l'uman

dals 25 da settember 2009

*L'assemblea federala da la confederaziun svizra,
sunter avair gi invista da la missiva dal cussegl federal dals 12 da settember 2007¹,
concluda:*

I

La costituziun federala² vegn midada sco suonda:

Art. 118b Perscrutaziun vi da l'uman

¹ La confederaziun relascha prescripziuns davart la perscrutaziun vi da l'uman, uschenavant che la protecziun da sia dignitad e da sia personalitad pretendan quai. En quest connex salva ella la libertad da la perscrutaziun e tegna quint da l'importanza da la perscrutaziun per la sanadad e per la societad.

² Per la perscrutaziun biologica e medicinala vi da l'uman resguarda ella ils suandants princips:

- a. mintga project da perscrutaziun premetta che la persuna che sa participescha a quest project u che la persuna ch'è autorisada tenor lescha da far quai haja dà ses consentiment suenter esser vegnida infurmada suffizientamain. La lescha po prevaire excepziuns. Ina refusa è en mintga cas lianta;
- b. ils ristgs e las grevezzas per la persuna che sa participescha ad in project da perscrutaziun na dastgan betg star en ina disproporziun cun il niz che resulta da quest project;
- c. in project da perscrutaziun dastga vegnir realisà cun persunas incapablas da giuditgar mo, sche enconuschientschas equivalentas na pon betg vegnir cuntanschidas cun persunas capablas da giuditgar. Sch'il project da perscrutaziun na lascha betg spetgar in niz direct per las persunas incapablas da giuditgar, dastgan ils ristgs e las grevezzas mo esser minimalis;
- d. d'ina examinaziun independenta dal project da perscrutaziun stoi resultar che la protecziun da las persunas che sa participeschan a quest project è garantida.

II

Quest conclus è suttemess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

¹ fegl uffizial federal 2007 6713

² CS 101

Las tractativas en il parlament

Il cussegl naziunal ed il cussegl dals chantuns èn stads perina che la regulaziun davart la perscrutaziun actuala vi da l'uman saja incumpleta e betg unitara e pia ina situaziun nuncunten-taivla che sto vegnir midada cun stgaffir ina regulaziun fede-rala e la basa costituziunala ch'è necessaria per quai. Precs uschè incontestà èsi stà che la dignitad e che la personalitad da l'uman en la perscrutaziun ston adina vegnir protegidas, independentamain dal sector spezial, en il qual i vegn per-scrutà.

Contestada percenter è stada la dumonda, quant enavant ch'i duai vegnir dà in rom tematic a la perscrutaziun vi da l'uman, e quai a maun da princips gia sin il stgalim da la costituziun. Ina minoritad ha refusà l'artitgel costituziunal ch'è vegnì pro-ponì dal cussegl federal, cun l'argument ch'ìls princips, ch'el cuntegna, na stoppian betg vegnir integrads en la constitu-ziun, mabain en la legislaziun federala futura. Tschertas parla-mentarias e tscherts parlamentararis èn s'exprimids cunter l'artitgel costituziunal, perquai che la protecziun da l'uman incapabel da giuditgar saja – a lur avis – insufficienta en in punct. Ellas ed els han pretendì in scumond general da pro-jects da perscrutaziun che na laschan betg spetgar in niz direct per l'uman participà incapabel da giuditgar.

La gronda maioritad ha dentant renconuschì l'artitgel consti-tuziunal e ses princips sco via raschunaivla ed equilibrada: D'ina vart vegn l'uman protegì en moda efficazia en sia digni-tad ed en sia personalitad cunter abus e da l'autra vart na vegn la perscrutaziun betg restrenschilda nunnecessariamain.

Ilis arguments dal cussegl federal

La perscrutaziun vi da l'uman è impurtanta per il progress per exempel en la biologia ed en la medischina. L'artitgel costituziunal en discussiun garantescha che la dignitad e che la personalitad da l'uman vegnian garantidas en la perscrutaziun. Il cussegl federal sustegna l'artitgel costituziunal en spezial per ils suandants motifs:

La perscrutaziun vi da l'uman ha ina impurtanza centrala per nossa societad, en spezial per la sanadad da la populaziun. Oz po vegnir guarida ina gronda part dals cas da cancer dal sang tar uffants. Quest success e success cumparegliabels n'avesan betg pudì vegnir cuntanschids senza la perscrutaziun. La finala mussa pir l'examinaziun vi da l'uman, sch'ina terapia nova s'adatta per exempel per tractar malsognas da demenza u disturbis psichics.

Renconuscher
l'impurtanza da
la perscrutaziun

La protecciun da l'uman en la perscrutaziun ha emprima prioritad. Pervia da quai vegnan mess clers cunfins a la perscrutaziun gia sin il stgalim da la costituziun. Uschia èsi scumandà senza excepziun da sfurzar insatgi da sa participar ad in project da perscrutaziun. La dumonda etica sensibla, sche umans incapabels da giuditgar (p.ex. uffants pitschens, umans cun impediments spiertals, umans dements) dastgian vegnir integrads en la perscrutaziun, po tenor l'avis dal cussegl federal bain vegnir affirmada. L'artitgel costituziunal fixescha dentant ch'i stoppian esser ademplidas pretensiuns da protecciun pli grondas, sch'i vegn perscrutà cun questas gruppas d'umans spezialmain vulnerabels.

Metter
clers cunfins

Per il cussegl federal èsi fitg impurtant ch’i valian en tut la Svizra reglas unitaras e cleras per la perscrutaziun vi da l’uman. La protecziun da la dignitad e da la persunalitad da l’uman en la perscrutaziun duai esser garantida en tut il pajais. Regulaziuns che divergeschan da chantun a chantun èn deplazzadas en quest connex. L’unificaziun è dentant er en l’interess da la perscrutaziun senza.

Stgaffir
relaziuns
unitaras

Las pretensiuns che l’artitgel costituziunal fa a la perscrutaziun èn cumpatiblas cun regulaziuns internaziunalas reconuschidas. Questa cumpatibilitad è impurtanta, perquai ch’i na vegn betg mo perscrutà en Svizra, mabain en conturns internaziunals. Cleras relaziuns giuridicas rinforzan la Svizra sco lieu da perscrutaziun.

Observer
standards
internaziunals

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d’acceptar l’artitgel costituziunal concernent la perscrutaziun vi da l’uman.

Iniziativa dal pievel «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (iniziativa per in advocat dals animals)»

La dumonda da votaziun sa cloma:

Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (**iniziativa per in advocat dals animals**)?»

Il cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l'iniziativa.

Il cussegl naziunal ha refusà l'iniziativa cun 130 cunter 50 vuschs e cun 13 abstenziuns, il cussegl dals chantuns cun 30 cunter 6 vuschs e cun 2 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

Il bainstar dals animals ha ina gronda impurtanza en Svizra. Pervia da quai è la legislaziun federala davart la protecziun dals animals ina da las pli severas da tut il mund. Da curt è ella vegnida repassada cumplettaimain. Prescripziuns precisas per la tratga d'animals, controllas pli unitaras, curs obligatorics ed infurmaziuns per possessuras e per possessurs d'animals fan ch'ella è anc pli effizienta.

Gronda
impurtanza
da la protecziun
dals animals

L'iniziativa oblighescha ils chantuns da nominar advocatas u advocats dals animals per proceduras penals, nua ch'i vegnan tractads cas da maltractament d'animals u d'autras cuntravenziuns cunter la lescha federala davart la protecziun dals animals. Il dretg vertent dat gia oz questa pussaivladad als chantuns. Unicamain il chantun Turitg ha fatg diever da quai. Tenor l'avis dal comité d'iniziativa n'èn ils interess dals animals maltractads actualmain betg garantids en proceduras penals: las personas accusadas pon laschar sa represchentar d'ina advocata u d'in advocat, ils animals pertutgads dentant betg.

Tge vul
l'iniziativa?

Tenor l'avis dal cussegl federal e dal parlament n'èsi betg necessari da prescriver als chantuns da nominar in'advocata u in advocat dals animals. Ultra da quai è l'iniziativa anti-quada, perquai che las mesiras essenzialas per eliminar ils problems per far valair la protecziun dals animals èn instradadas cun la nova legislaziun federala davart la protecziun dals animals. Pervia da quai refusan il cussegl federal ed il parlament l'iniziativa.

Puntg da vista
dal cussegl federal
e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

L'iniziativa vul obligar ils chantuns da nominar in'advocata u in advocat dals animals. Ella permetta als chantuns d'occupar cuminaivlamain questa funcziun. Las advocatas ed ils advocats dals animals defendan ils interess dals animals pertugads e daventan activs, sch'i vegnan annunziads cas d'animals maltractads u negligids, controllas uffizialas na fan ellas ed els dentant betg sez. Sco ulteriura pretensiun vul l'iniziativa obligar la confederaziun da reglar la «protecziun giuridica dals animals sco creatiras ch'èn ablas d'avair sentiments».

Intents
da l'iniziativa

La nova legislaziun davart la protecziun dals animals

Dapi il 1. da settember 2008 vala en Svizra ina nova legislaziun davart la protecziun dals animals. Cun ella duai la tratga d'animals en l'agricultura, dentant er la situaziun d'animals da chasa, vegnir meglierada anc pli fitg. Cun prescripziuns pli cleras, cun posts ch'èn spezialisads per la protecziun dals animals en ils chantuns e cun ulteriuras mesiras vegnan las disposiziuns da la protecziun dals animals fatgas valair meglier. Ina tratga che respecta la natira dals animals cumenza dentant tar las possessuras u tar ils possessurs dals animals. Da nov èn pervia da quai obligatorics differents curs, uschia per exempel per possessuras e per possessurs da chauns, e la confederaziun infurmescha en moda vasta davart la tratga che respecta la natira dals animals (www.tiererichtighalten.ch).

La cumpetenza da reglar la protecziun giuridica dals animals ha la confederaziun gia. Dapi l'onn 1978 ha la Svizra ina lescha davart la protecziun dals animals e dapi l'onn 2003 n'èn animals – or dal puntg da vista giuridic – betg pli chaussas; pervia da quai han els ina protecziun speziala. Ils chantuns pon nominar gia oz in'avvocata u in advocat dals animals. Els n'èn dentant betg obligads da far quai. Enfin ussa ha il chantun Turitg nominà sco unic chantun in advocat dals animals en il senn da l'iniziativa.

Gia oz èsi pussaivel da nominar in'avvocata u in advocat dals animals

L'onn 2008 è entrada en vigur ina nova legislaziun davart la protecziun dals animals (vesair il text da la fanestra). Ella facilitescha er la persecuziun da delicts cunter la protecziun dals animals: Uschia èn ils chantuns obligads da nov da nominar in post ch'è spezialisà per la protecziun dals animals e da far ina denunzia penala en cas da cuntravenziuns intenziunadas. Vitiers vegn anc che proceduras penalas pon – grazia al nov cudesch da procedura penala svizzer che entra en vigur l'onn 2011 – vegnir realisadas en moda pli efficazia er en la protecziun dals animals.

Persecuziun da delicts cunter la protecziun dals animals

Text da votaziun

Conclus federal

davart l'iniziativa dal pievel «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (iniziativa per in advocat dals animals)»

dals 25 da settember 2009

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 3 da la constituziun federala¹,
sunter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (iniziativa per in advocat dals animals)» ch'è vegnida inoltrada ils 26 da fanadur 2007²,
sunter avair già invista da la missiva dal cussegl federal dals 14 da matg 2008³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 26 da fanadur 2007 «Cunter il maltractament e per ina meglra protecziun giuridica dals animals (iniziativa per in advocat dals animals)» è valaivla e vegn suttamezza a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Ella sa cloma:

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 80 al. 4 e 5

⁴ La confederaziun regla la protecziun giuridica dals animals sco creatiras ch'èn ablas d'avair sentiments.

⁵ En proceduras penalas pervia da maltractament d'animals u pervia d'autras contra-venziuns cunter la lescha federala davart la protecziun dals animals defenda in'advocata u in advocat dals animals ils interess dals animals maltractads. Plirs chantuns pon designar cuminaivlamain in'advocata u in advocat ch'è incaricà cun la protecziun dals animals.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar questa iniziativa.

¹ CS 101

² fegl uffizial federal 2007 6071

³ fegl uffizial federal 2008 4313

Ilis arguments dal comité d'iniziativa

Tge gida ina lescha federala davart la protecziun dals animals moderna, sche **maltractaments d'animals** vegnan tractads sco **acts perdunabels** vul dir sco **delicts da chavalier** e sche sentenzias penalas n'han nagin effect decuraschant?

Schebain che la lescha prevesa in chasti che privescha da la libertad da maximalmain 3 onns per in maltractament d'animals, èn l'onn 2008 vegnids pronunziads chastis che priveschan da la libertad mo en **4 da totalmain 318 inquisiziuns penalas**. Er il rom penal che la lescha prevesa per ils ulteriurs delicts en connex cun la protecziun dals animals (multa fin a 20 000 francs) n'è lunschor betg vegnì explotà l'onn 2008: la media da las multas è stada mo **439 francs!**

In giudicament giudizial da delicts en connex cun la protecziun dals animals na vegn fatg quasi mai. L'onn 2008 èn passa **90% da tut las inquisiziuns penalas** vegnidadas fatgas sco proceduras directas (senza tractativa giudiziala) e liquidadas cun in chasti pecuniar savens cundiziunà u cun ina multa da paucs tschient francs.

Mo in advocat dals animals procura per ina meglra realisaziun da la lescha federala davart la protecziun dals animals. En il **chantun Turitg**, che ha dapi l'onn 1992 in advocat dals animals, vegnan persequitads cleramain dapli delicts en connex cun la protecziun dals animals che la media da la Svizra. Er il dumber dals chastis che vegnan pronunziads è cleramain sur quel dal rest da la Svizra. La cumpetenzza professiunala da l'avocat dals animals da Turitg vegn stimà tant da las autoritads d'inquisiziun penala sco er da l'uffizi veterinar. Ils custs annuals importan mo circa 80 000 francs ed èn ina bagatella per in chantun che impunda totalmain passa 100 milliuns francs per la persecuziun penala.

Dapi l'onn 2003 n'èn animals **betg pli chaussas**. En la procedura penala vegnan els dentant anc adina tractads sco talas, perquai che mo la delinquenta u il delinquent ha dretgs en cas da delicts pervia da maltractament d'animals. Ella u el po sa laschar represchentar d'in advocat, ha il dretg da pretender invista da las actas, po dumandar meds da cumprova e po contestar la sentenza. La protecziun dals animals e natiralmain ils animals pertutgads n'han nagins da quests dretgs. Per pussibilitar in'execuziun gista ed efficazia da la lescha dovra mintga chantun pervia da quai in advocat dals animals.

Ulteriuras infurmaziuns: www.tierschutzanwalt.ch

Ilis arguments dal cussegl federal

Il bainstar dals animals stat a cor al cussegl federal. El re-sguarda però l'iniziativa per in advocat dals animals sco nun-necessaria e sco antiquada. Ilis problems reals en connex cun l'execuziun d'ina tratga d'animals che correspunda a la spezia èn gia daditg enconuschents en Svizra ed èn vegnids elimi-nads per gronda part cun la nova legislaziun davart la protecziun dals animals. Il cussegl federal refusa il project cunzunt per ils suandants motivs:

En Svizra ston animals vegnir tegnids en ina moda che corre-spunda a lur spezia. Quai prescriba la legislaziun davart la protecziun dals animals, e quai è il giavisch da bleras Svizras e da blers Svizzers. Per far valair las disposiziuns basegni ina prevenziun, controllas ed ina persecuziun penala efficazia. L'iniziativa rinforza unilateralmain mo la procedura penala. Sch'i dat ina persecuziun penala, èn ils animals però gia vegnids tegnids en moda faussa u èn schizunt gia vegnids maltractads. Ord vista dal cussegl federal èsi pervia da quai prioritar da prevegnir sche pussaivel a tals delicts cunter la pro-tecziun dals animals. La nova legislaziun davart la protecziun dals animals fa precis quai: Ella rinforza la prevenziun e la scolaziun, facilitescha las controllas e meglierescha la perse-cuziun penala.

L'iniziativa
n'impedescha
betg che animals
ston patir

Per rinforzar la persecuziun da delicts cunter la protecziun dals animals ston ils chantuns – tenor la nova lescha federala davart la protecziun dals animals – installar in post ch'è spe-zialisà per la protecziun dals animals, ed els èn da nov obli-gads da far ina denunzia penala en cas da cuntravenziuns intenziunadas. Il problem principal na po dentant er betg vegnir schlià cun l'iniziativa: Savens vegnan animals tegnids en moda faussa en l'ambient privat. En blers cas na sa nagin insatge da las suffrientschas da quests animals. Perquai che las advocatas ed ils advocats dals animals daventan activs pir suenter in'annunzia, na meglierescha l'iniziativa nagut en quest regard.

L'iniziativa
manchenta
sia finamira
principala

Mintga chantun è organisà en in'otra moda per far valair la legislaziun davart la protecziun dals animals. Tut ils chantuns cun excepziun dal chantun Turiatg han en quest connex renunzià da nominar in'advocata u in advocat dals animals en il senn da l'iniziativa. Il cussegl federal è da l'avis ch'i na basegnia nagina advocata u naging advocat dals animals spezial per procurar ch'ils animals vegnian tegnids bain en Svizra. Ils chantuns duain er en l'avegnir decider sezs, sch'els vulan installar in'advocata u in advocat dals animals u betg. Il cussegl federal na vul betg sa maschadar nunnecessariamain en la cumpetenza dals chantuns.

Ils chantuns
na basegnan
betg in'advocata
u in advocat
dals animals

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa.

Prevenziun professiunala: adattaziun da la tariffa da conversiun minimala

La dumonda da votaziun sa cloma:

Vulais Vus acceptar la midada dals 19 da december 2008 da la lescha federala davart la prevenziun professiunala per vegls, survivents ed invaliditad (LPP) (**tariffa da conversiun minimala**)?

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar la midada da la lescha.

Il cussegl naziunal ha acceptà il project cun 126 cunter 62 vuschs e cun 6 abstenziuns, il cussegl dals chantuns cun 35 cunter 1 vusch e cun 6 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

En la prevenziun professiunala vegn duvrada la tariffa da conversiun per midar il dabun da vegliadetgna en ina renta annuala. Per la prevenziun professiunala obligatorica vala ina tariffa da conversiun minimala. Per ils umens importa questa tariffa oz 7 pertschient, per las dunnas 6,95 pertschient. Gia sin via è in'adattaziun da la tariffa a 6,8 pertschient per las dunnas e per ils umens. Per rentas novas prevesa il project da votaziun qua avant maun in'ulteriura adattaziun da la tariffa da conversiun minimala a 6,4 pertschient per l'onn 2016.

Fixaziun
da la tariffa
da conversiun
minimala
a 6,4 pertschient

L'adattaziun da la tariffa da conversiun minimala gida a stabilisar en moda durabla las finanzas da la 2. pitga. Questa mesura è necessaria pervia da l'augment da la durada probabla da la vita e pervia dal svilup dals retgavs dal chapital. Las rentas ston numnadamain vegnir pajadas pli e pli ditg, e las renditas che pon vegnir cuntanschidas cun il chapital sin ils martgads da finanzas na bastan betg per garantir la finanziaziun necessaria da las rentas.

Garantir
rentas segiras

Cunter l'adattaziun da la tariffa da conversiun da 6,8 pertschient a 6,4 pertschient èsi vegni fatg in referendum. Ils comités da referendum èn da l'avis che questa adattaziun na saja – almain per il mument – betg giustifitgada.

Pertge il
referendum?

Tenor il cussegl federal e tenor il parlament èsi absolutamain necessari da garantir la segirezza da las rentas da la 2. pitga. Oz ston bleras cassas da pensiun pajar rentas che na pon betg vegnir finanziadas tras il chapital spargnà e tras ses retgavs. L'adattaziun da la tariffa da conversiun minimala restabilescha l'equiliber necessari e gida a stabilisar la 2. pitga. En cas che l'adattaziun vegn refusada, ristgan las personas assicuradas sco er las patronas ed ils patrons da stuair surpigliar chargias finanziales supplementaras.

Puntg da vista
dal cussegl federal
e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

Las rentas da la prevenziun professiunala per vegliadetgna, per surviventas e per survivents sco er per invaliditad vegnan finanziadas tras il dabun da vegliadetgna da la persuna assicurada sco er tras ils retgavs che pon vegnir cuntanschids cun il chapital. Decisiva per l'autezza da la renta è ultra da quai la durada dals pajaments. La conversiun dal dabun da vegliadetgna en ina renta cun agid da la tariffa da conversiun dependa pia principalmain da la durada probabla da la vita da las retschavidras e dals retschaviders, il mument che la vegliadetgna da renta vegn cuntanschida, ma er dal retgav che vegn spetgà sin il chapital. Tut tenor il svilup da quests dus facturs sto perquai er vegnir adattada la tariffa da conversiun. Sch'i n'ha dentant betg lieu in'adattaziun, resulta in ulteriur basegn da finanziaziun.

Conversiun dal dabun da vegliadetgna en ina renta

Pli auta che la durada probabla da la vita da las retschavidras e dals retschaviders da rentas sco er d'eventualas surviventas e d'eventuals survivents è, e pli bassas che las rentas ston vegnir fixadas, sch'il chapital spargnà inclusiv ses retgavs duai tanscher per tut la vita. Adattond la tariffa da conversiun minimala a 6,8 pertschient en il rom da l'ultima revisiun da la lescha quintavan ins anc – per l'onn 2015 – cun ina durada probabla da la vita a la vegliadetgna da 65 onns da 18,65 onns en media per ils umens e da 22,98 onns en media per las dunnas. Sco che las statisticas¹ las pli novas mussan, ston ins dentant quintar cun ina durada probabla da la vita da 20,37 onns per ils umens e da 23,10 onns per las dunnas. Consequentamain sto la tariffa da conversiun minimala vegnir adattada danovamain.

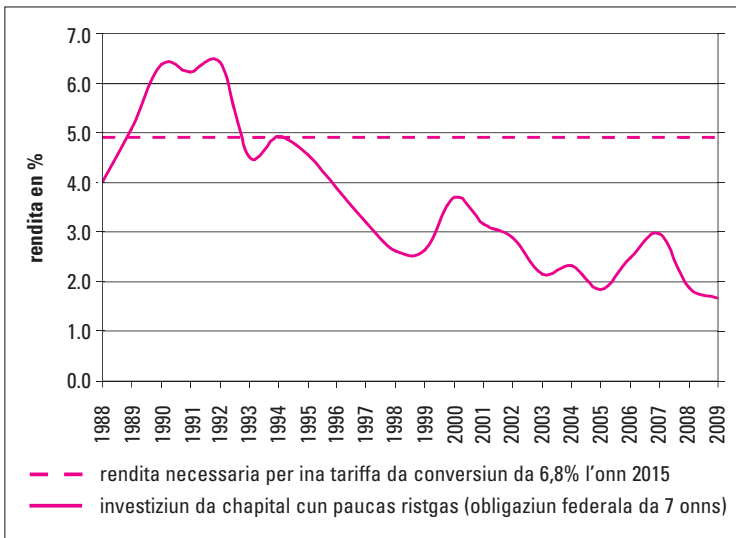
La durada probabla da la vita s'augmenta vinavant

Uschè ditg ch'il dabun da vegliadetgna n'è betg pajà cumplainamain a la persuna assicurada sco chapital u sco renta, vegn el investi sin il martgà da chapital. La rendita cuntanschida gida a financiar la renta. Pli bassa che la rendita è, e pli pitschna che la

Ils retgavs dal chapital sa diminueschan tendenzialmain

¹ La publicaziun «VZ 2005 – Gemeinsame technische Grundlagen öffentlich-rechtlicher Kassen», edida da la cassa da pensiun da la citad da Turitg, cuntegna las statisticas las pli actualas da las cassas da pensiun e cumpiglia las datas da 15 cassas da pensiun chantunalas e communalas. Questas datas èn represchentativas e furman la basa la pli actuala per la 2. pitga.

renta resultanta è. Sche la tariffa da conversiun minimala restass a 6,8 pertschient, stuessan las cassas da pensiun realisar a lunga vista ina rendita da 4,9 pertschient en media per pudair garantir las rentas. En la suandanta grafica vegn cumparegliada questa finamira da rendita da 4,9 pertschient cun il svilup dal retgav d'investiziuns da chapital cun paucas ristgas dals ultims decennis:

La grafica mussa che las renditas d'investiziuns da chapital cun paucas ristgas èn tendenzialmain sa diminuidas durant l'entira perioda. Ellas na bastan betg per cuntanscher la finamira da rendita da 4,9 pertschient. Cun ina tariffa da conversiun minimala da 6,4 pertschient vegn la rendita necessaria sminuida ad in nivel pli realistic.

Senza adattar la tariffa da conversiun minimala a 6,4 pertschient pudessi esser ch'ina finanziaziun supplementara daventa necessaria. Perquai che las rentas currentas na dastgan dentant betg vegnir reducidas, stuess la chargia da questa finanziaziun vegnir adossada a las personas assicuradas activas ed a las patrunas ed als patrun.

Senza adattaziun smanatscha ina finanziaziun supplementara

Sch'il martgà da finanzas duess – cunter tuttas aspectativas – sa sviluppar en moda favuravla e pussibilitar gudogns pli gronds, pudessan las cassas da pensiun applitgar da tut temp ina tariffa da conversiun pli auta. La fixaziun da la tariffa da conversiun è chausa dal cussegl da fundaziun da la cassa da pensiun, e là èn las patronas ed ils patrons respectivamain las lavurantas ed ils lavurants mintgamai represchentads en la medema dimensiun. Il cussegl federal examinescha ultra da quai mintga 5 onns, sche la prevenziun professiunala ademplescha – ensemen cun l'AVS – la finamira constituziunala. En cas da basegn propona el mesiras rectificantas.

In augment
da la tariffa
da conversiun
è pussaivel
da tut temp

Co funcziuna la 2. pitga?

Per lavurantas e per lavurants che gudognan dapli che 20 520 francs per onn è obligatorica la prevenziun professiunala. La part da las entradas annualas che surpassa 82 080 francs pon ellas ed els assicurar tenor agen apprezziar. Las prestaziuns e las premissas minimalas da l'assicuranza obligatorica vegnan fixadas en la lescha federala davart la prevenziun professiunala per vegls, survivents ed invaliditad (LPP).

Las personas assicuradas accumuleschan lur **dabun da vegliadetgna** durant lur entira activitad da gudogn. Quai vegn fatg tras deducziuns da l'agen salari, tras contribuziuns da las patronas e dals patrons en almain la medema dimensiun sco er tras retgavs dal tschains sin il chapital. Per ils retgavs dal tschains en l'assicuranza obligatorica vala in **tschains minimal** che vegn fixà dal cussegl federal (oz 2 pertschient).

Cur ch'ins va en pensiun, vegn il dabun da vegliadetgna ubain pajà ubain midà en ina renta. La **tariffa da conversiun** serve a calcular la renta da vegliadetgna, ma er rentas da surviventas e da survivents e rentas d'invaliditad. Ina tariffa da conversiun da 6,4 pertschient vul per exempel dir ch'in dabun da vegliadetgna da 100 000 francs vegn midà en ina renta annuala da 6400 francs, cur che la vegliadetgna da pensiun ordinaria vegn cuntanschida. La prevenziun professiunala è la **2. pitga** da la prevenziun svizra per la vegliadetgna. Ensemen cun la 1. pitga – l'AVS – procura ella che las personas pensiunadas possian mantegnair il nivel da viver anteriur en moda commensurada. Sco **finamira da prestaziun** duain las rentas da la 1. e da la 2. pitga cuntanscher ensemen var 60 pertschient da l'ultim salari.

Text da votaziun

Lescha federala davart la prevenziun professiunala per vegls, survivents ed invaliditad (LPP) (Tariffa da conversiun minimala)

Midada dals 19 da december 2008

*L'assemblea federala da la confederaziun svizra,
sunter avair gi' invista da la missiva dal cussegl federal dals 22 da november 2006¹,
concluda:*

I

La lescha federala dals 25 da zercladur 1982² davart la prevenziun professiunala per vegls, survivents ed invaliditad vegn midada sco suonda:

Art. 13 al. 1

¹ Il dretg da survegnir prestaziuns da vegliadetgna han persunas assicuradas che han cuntanschi la vegliadetgna da renta tenor l'artitgel 21 alinea 1 LAVS³ (vegliadetgna ordinaria da renta).

Art. 14 al. 2 e 3

² La tariffa da conversiun minimala importa 6,4 pertschient per la vegliadetgna ordinaria da renta da la dunna e da l'um.

³ Il cussegl federal preschenta mintga 5 onns in rapport a l'assemblea federala, per l'emprima giada l'onn 2011. Il rapport cuntegna la basa per fixar la tariffa da conversiun minimala dals onns che suondan. Ultra da quai mussa el, sche la prevenziun professiunala permetta a la persuna assicurada da mantegnair – ensemen cun la AVS/AI – ses nivel da viver anteriur en moda commensurada. Sche quai n'è betg il cas, inditescha el, cun tge mesiras che questa finamira pudess vegnir cuntanschida.

¹ fegl uffizial federal 2006 9477

² CS 831.40

³ CS 831.10

Art. 16 Bunificaziuns da vegliadetgna

Las bunificaziuns da vegliadetgna vegnan calculadas mintg'onn en pertschients dal salari coordinà. Applitgables èn las suandantas tariffas:

Vegliadetgna	Tariffa en pertschients dal salari coordinà
25 – 34	7
35 – 44	10
45 – 54	15
55 – vegliadetgna ordinaria da renta	18

Art. 24 al. 2

² La renta d'invaliditad vegn calculada tenor la medema tariffa da conversiun sco la renta da vegliadetgna en la vegliadetgna ordinaria da renta.

II

Disposiziuns transitoricas da la midada dals 19 da december 2008

a. Rentas currentas per vegls, per survivents e per invaliditad

Per rentas per vegls, per survivents e per invaliditad che curran il mument da l'entrada en vigur da questa midada, vala vinavant il dretg vertent per la tariffa da conversiun.

b. Tariffa da conversiun minimala

Il cussegl federal fixescha la tariffa da conversiun minimala per las persunas assicuradas da quellas annadas che cuntanschan la vegliadetgna ordinaria da renta entaifer 5 onns suenter l'entrada en vigur da questa midada. En quest interval da temp reducescha el la tariffa da conversiun minimala fin a 6,4 pertschient. Durant la perioda menziunada po il cussegl federal fixar tariffas da conversiun differentas per dunnas e per umens.

III

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Ils arguments dals comités da referendum

Lavurantas e lavurants din NA a l'enguladitsch da las rentas

Ils sindicats e las partidas socialas **refusan la reducziun planisada da las rentas**. Tenor la constituziun federala duai la renta da vegliadetgna pussibilitar a tuttas ed a tuts ina vita en dignitad. Cun la nova lescha na vegn questa finamira dentant betg cuntanschida en il futur; per tschertas personas smanatscha puspè la vegliadetgna en povradad. Ina regenza che metta a disposiziun milliardas per ina banca privata duai er esser abla da garantir las rentas! Dal pegiurament fissan pertutgads tuts, **er lavurantas e lavurants pli giuvs**. Ellas ed els pajan en vinavant blier, vegnan dentant a survegnir cleramain pli pauc. Per **persunas che retiran actualmain ina renta** crescha il privel che er lur **rentas vegnian reducidas**.

Las **assicuranzas cun finamira da rendita** èn quellas che pretendan da reducir las rentas. **Cun nossas cassas da pensiun han ellas fatg buns affars** ed incassà milliardas da francs en furma da gudogns e da custs administrativs. Ellas vulan vinavant **gudagnar bain e vulan perquai reducir las rentas**.

Dapli infurmaziuns: www.rentenklau.ch

Nagina reducziun da las rentas sin reserva

Las revistas da consumentas e da consumers «K-Tipp» e «Bon à Savoir» han fatg in referendum, perquai che **las assicuranzas e las cassas da pensiun vulan manar la populaziun per il nas**. La tariffa da conversiun da las rentas vegn reducida fin l'onn 2014 pass per pass a 6.8 – quai è vegni concludì l'onn 2003. Questa **reducziun basta** senz'auter per finanziar las rentas – er sche la durada probabla da la vita avess da crescer levamain. Tuttina vul la lobi da las cassas da pensiun reducir las rentas anc pli fitg – sin reserva! Sche la durada probabla da la vita u sche las renditas dal chapital avessan da sa sviluppar en ina moda nunspetgada, fissi er l'onn 2014 anc pussaivel da prender ina decisiun per reducir anc ina giada las rentas.

Dapli infurmaziuns: www.ktipp.ch

Ils Democrats Svizzers e la Lega dei Ticinesi pretendan cundiziuns da viver degnas en la vegliadetgna da pensiun. Ina reducziun da la pensiun n'è betg sociala e donnegescha l'economia publica, perquai che la capacitad da cumpra vegn diminuida. Dapli infurmaziuns: www.schweizer-demokraten.ch e www.legaticinesi.ch.

Ils arguments dal cussegl federal

La prevenziun professiunala è in element impurtant dal sistem svizzer da trais pitgas. La stabilitad finanziala da la 2. pitga è dentant periclitada e sto vegnir segirada. Quai duai vegnir fatg cun adattar la tariffa da conversiun minimala. Uschia vegni evità che las personas assicuradas sco er las patronas ed ils patrons vegnan engrevgiads supplementarmain, quai che donnegiass l'entira economia svizra. Ina tala chargia na fiss betg cumpatibla cun ina politica sociala coerenta. Il cussegl federal sustegna il project en spezial per ils suandants motivs:

La tariffa da conversiun minimala vertenta sa basa sin ina durada probabla da la vita memia bassa e sin retgavs dal capital memia optimistic. Perquai ston bleras cassas da pensiun pagar oz rentas che n'èn betg finanziadas suffizientamain. Quai periclitescha lur equiliber finanzia e la stabilitad da la 2. pitga en general. Cun adattar la tariffa da conversiun minimala vegn stabilisada la prevenziun professiunala.

Mantegnair
la stabilitad
finanzia
da la 2. pitga

Tgi che retira gia oz ina renta da la 2. pitga, na vegn betg tangà da questa adattaziun. Las rentas currentas na vegnan betg adattadas, perquai ch'ina nova tariffa da conversiun vegn applitgada mo sin rentas novas.

Las rentas cur-
rentas na vegnan
betg reducidas

Sche la tariffa da conversiun minimala na vegn betg adattada, crescha il privel che las cassas da pensiun survegnan difficultads. Uschia pudessan vegnir sut pressiun er las rentas currentas. Igl è pia er en l'interess da las personas pensiunadas ch'il project vegnia acceptà.

Er en l'interess
da las personas
pensiunadas

La constituziun federala prescriba che la prevenziun professiu-
nala stoppia garantir – ensemen cun l’AVS – da mantegnair il
nivel da viver anteriur en moda commensurada. Questa fina-
mira vegn cuntanschida, sche las rentas da l’AVS e da la cassa
da pensiun importan ensemen var 60 pertschient da l’ultim
salari. Quai è er il cas cun ina tariffa da conversiun minimala
da 6,4 pertschient. Il cussegl federal examinescha ultra da
quai mintga 5 onns, sche la finamira constituziunala vegn
cuntanschida. En cas da basegn propona el mesiras rectifi-
tgantas.

Garantir la finamira
constituziunala da
mantegnair il nivel
da viver anteriur

La tariffa da conversiun minimala vertenta pretenda ina ren-
dita da bunamain 5 pertschient sin il chapital spagnà, per
ch’il nivel da las rentas possia vegnir mantegnì. Dapi bundant
10 onns na po ina tala rendita dentant betg pli vegnir cuntan-
schida cun investiziuns segiras avunda. Perquai èn las cassas
da pensiun sfurzadas da surpigliar ristgas pli grondas. Tras
ina midada da la tariffa da conversiun minimala na vegnan
las cassas da pensiun betg surmanadas da far investiziuns
memia ristgantas.

Betg encuraschar
da far investiziuns
cun grondas
ristgas

Ina tariffa da conversiun minimala memia auta po sfurzar las
cassas da pensiun d’incassar contribuziuns supplementaras
da las personas assicuradas e da las patronas e dals patrons.
Quai chaschunass dentant ina redistribuziun malgista. Savens
n’èn quai betg las personas pensiunadas, mabain las persu-
nas assicuradas activas che han in budget stretg.

Evitar ina
redistribuziun
malgista

Contribuziuns supplementaras pervia d’ina tariffa da conver-
siun minimala memia auta engrevgiassan er l’economia ed
augmentassan ils custs la lavur. Quai dischavantagiass las
personas cun activitad da gudogn e periclitass numerusas
plazzas da lavur.

Naginas
grevezzas socialas
supplementaras

**Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il
parlament d’approvar l’adattaziun da la tariffa da conversiun
minimala.**

PP
Spediziun postala

Trametter enavos a la controlla
d'abitants da la vischnanca

Recumandaziun a las votantas ed als votants

Il cussegl federal ed il parlament recu-
mondan a las votantas ed als votants
da votar ils 7 da mars 2010
sco suonda:

- Gea a l'artitgel costituziunal concer-
nent la perscrutaziun vi da l'uman
- Na a l'iniziativa per in advocat dals
animals
- Gea a l'adattaziun da la tariffa da
conversiun minimala en la prevenziun
professionala

Fin da redacziun:
27 da november 2009

Ulteriuras infurmaziuns sut:
www.admin.ch
www.parlament.ch
www.ch.ch